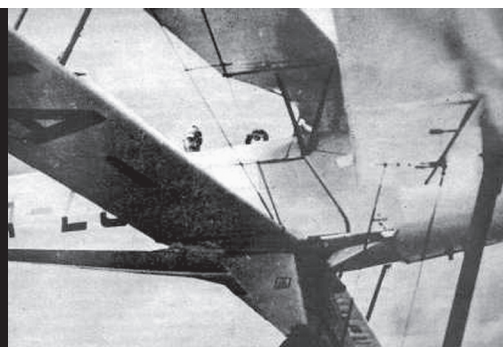

1939: vizgázik, 1941: vörös ellenséget bombáz

a Horthy Miklós Nemzeti
Repülő Alap növendéke

Harmadik esztendeje működik a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap, amelynek lázas teremtőmunkájával, tervszerűen kigondolt és sorra megvalósított repülő-nevelő és gyarapító alkotásaival nap mint nap találkozhatunk a magyar repülőéletben. A legkézzelfoghatóbb eredmény az Alap munkájáról, hogy a két év előtti növendékek már ellenségeit repüléseket is végeztek a szovjet arcvonalon. Erről szól Raczkó Lajos érdekes karácsonyi cikke.

Csípős hideg szél fúj a repülőtéren, ahol most sorakozik fel az ünnepélyes hazatérés ünnepséges fogadtatására a közel felderítő század. Ahogy nézem az arcokat, két fiatal hadapródormestert látok. Ismerősek. Nem tudom, hova tegyem őket. Nemrég minden nap találkoztam velük. Jó sokszor... Mégis: valami más van bennük, mint ahogyan emlékezetemben éltek... Megvan! Katonaruhában nem láttam még őket...

Alapi növendék volt mindkettő, sokszor néztem, hogyan gyártják az iskolaköröket, vagy kucorognak az oktató körül, aki éppen a mágnes szerkezetét mondja el nekik. Az egyikkel meg együtt utaztam autóbuszban. Emlékszem: veres volt a képe a széltől, naptól. Még csak belekóstolt a repülésbe, de már a vérében volt. Más volt a mozgása, mások a gesztusai, más a hangja, mint bármely más sportolóé.

– Te – mondta a társának – csúsztatál-e már?
– Még nem.

– Nahát, akkor én sokkal előrébbre vagyok!... Csudajó figura, éppen nekem teremtették!

És elmagyarázta, hogy csúsztatott először és most már egészen földkö-

zelben billenti vissza a gépet és már el is ül a Bücker három pontra. Az autóbuszban figyeltem rá, ritka élvezet volt hallgatni csikószerű nyargalását a repülésről.

...Most, két esztendő múltán, itt állnak háborút megjárt katonák. Alig várom az ünnepség végét, hogy beszélhesek valamelyikkel éppen arról, hogy mit jelentett hát számukra a Repülőalap erőn kívüli kiképzése, mennyivel jobb a soruk, mint eleiké volt. Könnyebb-e, gyorsabb-e az előmenetel a repülőtudásban?

– Sokkal és jelentősen könnyebb – mondja – és én kimondhatatlanul nagy hálával tartozom a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alapnak, hogy lehetővé tette álmaim megvalósítását. Hosszú ideig ülünk együtt, hogy elbeszélhesse tőviről hegyire, hogyan lesz háborút járt, ellenség fölött repült hadapródormester a repülőalapi növendékből! Milyen kézzelfogható eredményeket és könnyítéseket ad a repülőélet annak a magyar fiatalnak, aki végigcsinálja az alapi kiképzést valamelyik keretnél.

– Kezdjük a legelején – mondja –, úgy sokkal könnyebb összefoglalni a dolgokat.

És *Bogáti Péter* hadapród beszélni kezd:

– Úgy jutottam a repüléshez, mint akármelyik mai fiatal. Hál' Istennek, nem kellett messze mennem ahhoz, hogy repüléssel találkozzak... 1938-ban már eljutottam a C-vizsgáig, a vitorlázó repülőalfáig, amit szerintem mindenkinek el kell érni. Vöcsökkel röpködtem, *Kovács Aladár* volt az oktatóm a Farkas hegyen.

– 1939. júliusban kerültem alapi kerethez és 163 kettős-felszállás után mentem el első ízben egyedül.

Kérem, hogy gondolt-e arra kikép-

zés közben, hogy amit tanul, annak esetleg harctéren veszi majd hasznát.

– Nagyon sokszor eszembe jutott nekem is, meg másoknak is. Hiszen benne volt a levegőben, hogy megérik a helyzet a leszámoláshoz. És legbelülről nagy megnyugtató volt, hogy aprólékos, mindenre kiterjedő, elméleti és gyakorlati tudnivalókban egyaránt rendszeres és alapos repülőtanulásba fogtak bennünket.

– 1939. szeptember 28-án vizsgáztam az első alapi növendékvizsgán két-század magammal. Kint volt a Kormányzó Úr is, még ma is boldogan emlékszem vissza, mennyire örült a Főméltóságos Úr, amikor végigtekintett a sorainkon.

Egyre jobban belemelegsik a beszélgetésbe:

– Sokszor, nagyon sokat, kiadós porciókat repültem, az Alapnál, a keretben három hónap alatt összerepültem 23 órát. Komoly és alapul vehető repülő-órák voltak ezek.

– A vizsga után összel mindjárt be is vonultam, megkezdtem a katonarepülő életét. Mondani sem kell, hogy mintha hazamentem volna, olyan nagy könnyebbség volt bevonulni úgy, hogy az ember már tud repülni.

A kiképzés voltaképpen csak továbbképzés volt számára:

– Mintha iskolába jártunk volna, az volt az érzésem, hogy felsőbb osztályba léptem a bevonulással és a tananyag, amivel meg kellett ismerkednünk, valóban magasabb osztály anyaga volt, de az alapot, a repülést már valamennyien kifogástalanul tudtuk.

A nyáron érték el társaival együtt a címzetes hadapródormesterei rangot.

– Ahogy megindult a vörösök ellen a harc, mi is kimentünk. Mozdósították a századot, azzal mentünk ki, hogy megfigyelő szolgálatot teljesítünk

majd az idősebb pilótákkal. Arról, hogy magunk repülünk ellenség fölé, egyelőre álmodni sem mertünk, mert hiszen békeiskolánk az elkövetkezendő hadifeladatokat illetően még alig lehetett, egyenesen az „iskola padjai” közül mentünk az arcvonalra.

– Az első héten repülőtéri szolgálatot végeztünk, nem is lehetett volna előhozni, hogy szeretnénk ellenség fölé menni. Bar-ban voltunk éppen, amikor a századparancsnok úr kérésünkre fölengedett bennünket négy körre. De csak a repülőtér fölé, éppen csak ellenőrzésre. Ügyeltünk rettenetesen mindenre, mintaszerű indulásokat, leszállásokat csináltunk, onnan tudtuk, hogy jól ment a dolog, hogy a századparancsnok úr rendelkezésére mi lettünk a – futárrepülők. Hordtuk a postát Pericenvajszkba, Barba, Annapolba.

A tábori postában sok névre szóló csomag volt, rengeteg levél és „kevés” újság, folyóirat.

– Minden hazai hír háromszorosan érdekelt bennünket, az olvasnivaló kézről-kézre járt... Jól esett olvasni a Szárnyakat odakint, különösen a haditudósításokat lestük...

– Közben megismerkedtünk a Negyvenhatossal tövéről-hegyéig és rengeteg térképtanulmányt végeztünk. A századparancsnokunk ugyanis a legaprólékosabb térképolvasás tudást követelte meg tőlünk. Úgy tett velünk, hogy a térképet elővette és feladatnak adta a sorra következő futárrepülést. A térképről sorra el kellett mondani, hogy irányban, időben, magasságban hogyan és miként oldjuk meg a feladatot. Amikor már azt hittük, hogy megfeleltünk, közbevágott:

– Ez mind szép, de közben mégis elkevertetek, messze a Bug fölött vagytok. Itt meg itt. Mit csináltok?

– Csak akkor engedett útra bennünket, ha az elképzelt hibákat kifogástalanul javítani tudtuk. Egyre több melegséggel mondja:

– Kiabált rólunk az a kívánság, hogy ellenség fölé szeretnénk menni. Sokat kellett parancsnokunk nyakára járnival ezzel a kívánsággal, végre – amikor látta, hogy nincs mikörülöttünk semmi hiba – kiadta a parancsot, hogy –

mehetünk. A parancs úgy szólt, hogy kötelékben megyünk, kísérőnek.

– A kazankai repülőtéren, Krivoj-Rogtól nyugatra, negyven kilométerre kaptuk azt a parancsot, hogy egy raj kitelepszik a csumaki repülőtérré, onnan induljon bombatámadásra. A támadás már egyenként ment.

A századnál két alapi növendékből lett hadapródörmmester teljesített szolgálatot.

– Hát, folyton arról beszélgettünk a kapott parancs után, hogy nem hiába tervezgettünk a repülőalapi keretnél, amikor az iskolaköröket gyúrtuk, hogy egyszer majd csak kapunk „komoly” repülőfeladatokat is. Olyan boldogok voltunk, mint a gyermek, akinek teljesítették legfőbb kívánságát.

– Tizenkét darab bombát vittünk magunkkal, ez alkalommal élő célok ellen kellett végrehajtanunk a támadást.

– Olyan élénken emlékszik minden részletében az első ellenségletti repülésre, hogy tudta, melyik gépben kik ültek.

– Én a harmadik gépet vezettem, egyik hadnagyunk volt a megfigyelőm. Egyenkénti bevetésre mentünk, az volt a feladatunk, hogy Alexandropoltól nyugatra, a Dnyeperen lévő uszályokat és ladikokat zavarjuk meg bombatámadással.

– Bizony, nem a legkiválóbb repülőidőben indultunk. Köd volt, párák, elmosódott, ólmos vonal volt az ég alja. Tudtuk, hogy az út nem lesz húsvéti kirándulás. A zaparosjei nagy sziget akkor még erős védelmi vonal volt a vörösök oldalán.

– Cikkcakkban repültem át a legveszedelmesebb részek fölött, hogy a bolsevistáknak a gép a lehető legrosszabb célpontot adja. A célt jól tudtuk, az utolsó pillanatban repültünk rá egyenesen, bombakioldás, jó találatok, azután vissza! Minden idegszállammal éreztem és tudtam, hogy magasságon és sebességen múlik a dolog. Még lámpalázam sem volt, hidegen és tárgyilagosan repültem, közben erősen lóttek utánunk, – de nem volt baj.

Hanem azért lett volna izgalom a számára, útközben „történt valami”,

amelyről csak akkor értesült, amikor támaszpontja repülőtéren leszállt:

– Az történt, hogy az utolsó bomba „beszorult”. Hadnagyom vette észre a dolgot, de nem szólt, gondolta, ráér majd akkor szólani, ha nem tud segíteni a bajon. A kioldót utána húzta néhány-szor, de a bennszorult bomba csak megmaradt.

Nem valami nagy élvezet lehetett számára tudni, hogy a bomba élesítve van és leszállás következik, amit bennszorult bombával végrehajtani lehetetlenség. Valami írnia akadt, elvégezte, addigra a bomba kirázódott. Szerencsére még ellenségföldi területen. Idejében kipottyant a veszedelem a gépből.

A visszatérés foglalja le most minden gondolatát:

– Szárnyon jöttünk haza. Ahogy átjöttünk a Kárpátokon, ha nem tudtuk volna, hogy már hazaérkeztünk, akkor is elárulta volna a föld, hogy – itthon vagyunk. Mennyire más, mennyire magasabb rendű nálunk a mezőgazdasági kultúra! Ott! Rendetlenül, összevissza művelt területek, sok parlag. Itt, idehaza! Minden föld gondosan meg van művelve, fellátszik ezer és ezer méterekre is, hogy ezen a földön olyan nép él, aki szereti a földet és akit szeret a föld!

Debrecenben szálltak le először.

– Istenem, milyen kimondhatatlanul jó érzés volt gondozott, keménytalajú, gyöpos repülőtéren leszállni!

Benzint töltöttek s jöttek tovább haza Budapestre, hogy még aznap idehaza legyenek.

– Leszálltunk, azután kocsira fel és gyerünk haza!

Azt kértem, mi volt az első dolga idehaza?

– Valamennyien egy és ugyanazt csináltuk: parancs nélkül összeálltunk és a hazaérkezés első örömeül háromszoros éljent kiáltottunk a Kormányzó Úrra.

– Azután?

– Azután haza mielőbb, hogy hozzátartozóinkat magunkhoz ölelhessük és – beugorhassunk a fürdőkádba.

Raczkó Lajos

(Vajna Iván szíves közlése alapján)